

حروف خاص و یاهای زبان پشتو

زبان پشتو ۸ حروف خاص دارد که عبارتند از:

ټ، ډ، ږ، ښ، ځ، څ، ځ، ښ

این ها بخاطري حروف خاص پشتو هستند که تلفظ آنها با حروف پارسي و عربي فرق دارد و پر خوانده میشوند که برای تلفظ نمودن آن حروف نزدیک زبان عربي و پارسي را تلفظ نموده زبان را به کام میرسانیم حروف پر پشتو تلفظ میشود مانند: (ت) را تلفظ نموده زبان را به کام میرسانیم (ټ) میشود امثال همین در پشتو ادبي دیگر حروف ها نیز تلفظ میشود.

یادداشت: بعضي ها بنا بر دلايلي حروف (گ) را به شکل این (ک) مینویسند و میگویند حروف خاص پشتو است. این حرف مطلقاً نادرست است چون در زبان پشتو حروف خاص پشتو پر خوانده میشود و این (ک) ساختگی پر خوانده نمیشود به مثل (کراپ) و صدا یکی است پس حرف (گ) را در زبان پشتو یکی از حروفهای مشترک می‌شماریم و (گ) را به شکل اصلی آن مینویسیم.

زبان پشتو ۶ (ی) دارد که هر کدام آن نام جداگانه و کاربرد جداگانه دارد که به مقیاس حرکت تعیین شده اند که یاد گرفتن آن ضروري میباشد چون این حرکات باعث تغیر معنا در کلمه و جمله میشوند که عبارتند از:

ی، ی، ی، ی، ی، ی

۱- (ی): این (ی) بنام (نرمه یا نارینه) یاد میشود هر گاه در هر کلمه یادار پیش از یا حرکت زیر (َ) تلفظ شود در کلمه بکار مبرود. و در اسم های مذکر پشتو بکار مبرود که به همین خاطر نامش را نیز نارینه (مذکر) مانده اند مانند: لرگی (چوب)، زنی (تخم/دانه)، کلی (قریه/قشلاغ) زلمی (اسم/جوان)، توریالی (اسم/شجاع)، نگیالی (اسم/بانگ)...

تحت نظر استاد محمد شریف هوتک مینه وال

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه مذکر پیش از یا حرکت (.) زبر تلفظ میشود مانند: لرگی، زنی، کلی، زلمی، توریالی، ننگیالی...

۲- (ی): این یا بنام (جمع و یا مخاطبه) یاد میشود هر گاه در هر کلمه یادار پیش از یا حرکت زبر (.) تلفظ شود در کلمه بکار مبرود که اسم ها را جمع نموده و خطابي میسازد که در حالت نسبتي نیز میاید مانند: لرگی (لرگی/چوبها)، زنی (زنی، تخمها/دانه)، کلی (کلی، قریه ها/قشلاغها)، زلمی (زلمی، جوانها)، توریالی (توریالی، شجاع ها)، ننگیالی (ننگیالی/بانگ ها)...

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه پیش از یا حرکت (.) زبر تلفظ میشود مانند: لرگی، زنی، کلی، زلمی، توریالی، ننگیالی...

۳- (ې): این یا را در زبان پشتو بنام (اوږده) یاد میکنند، هر گاه در یک کلمه یادار پیش از یا (.) زبر طویل یا کش بیاید مانند: شیر و شېر زبان پارسی که در نوشتار به --- یک شکل اما در معنا تفاوت دارد که یک شیر به معنای شیر خوردنی است و شیر دوم به معنای حیوان است در پشتو آن وقت این (ې) میاید که مانند شېر پارسی که حیوان را مېگوید در تلفظ زبر طویل داشته باشد که مثال آن در زبان پشتو: مستې (ماست)، شیدې (شیر)، ادې (ننه) سړې (سرد)، زړې (پیرزنها)...

اگر به مثال‌های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه پیش از یا حرکت
(.) زبر طویل (ـ) تلفظ می‌شود مانند: مستی، شیدی، ادی، سری،
زبری...

۴- (ی): این یا را در زبان پشتو بنام (بن‌حینه) یاد میکند که مختص
نامهای مونث پشتو میباشد. هرگاه پیش از هر کلمه یا دار در تلفظ حرکت
نیمه زبر (ـ) یا زبر بیاید این (ی) بکار
میرود مانند: ملالی (اسم)، گلالی (اسم/زیبا)، خوکی (چوکی)، نری (جهان
(مری (موره)...

اگر به مثال‌های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه پیش از یا حرکت
(-) نیمه زبر نیمه زبر تلفظ می‌شود مانند: ملالی، گلالی، خوکی، نری،
مری...

۵- (ئ): این یا را در زبان پشتو بنام (امریه و فعلیه) یاد میکند هرگاه در
هر کلمه یا دار پیش از یا (ـ) شد یا مشدد بیاید و با شکل مشدد تلفظ شود
مانند: ولاړ سئ (بلند شوید) و خورئ (بخورید) و لیکئ (بنوسید) همین یا
بکار میرود. که در امر و فعل پشتو این حالت مشدد آمده و همین (ئ)
بکار برده میشود مانند: مثال امر مثبت + : خئ (بروید) راخئ (بیایید) امر
منفی - مه خئ (نروید) مه راخئ (نبیایید)...

و در فعل به مثل: راغلی (آمده) تللی (رفته) وهلی (زده)
لیکلی (نوشته) و امثال آن بکار میرود.

۶- (ي): این یا را در زبان پشتو بنام (ساکنه) یاد میکند. هرگاه پیش از این یا در کلمه یادار (ا-و) بیاید این یا بکار مبرود که مثال های الف آن مانند: حای (جای)، چای (چای) تلای (شکل مغایر، رفتن) ... و مثال و آن: زوی (پسر)، خوی (خواص)، بوی (بوی)، لوی (بزرگ) ...

اگر به مثالهای بالا توجه نماییم در هر کلمه یادار مانند: **حَای**، **چای** **تَلائی** ... پیش از یا حرف **الف** آمده است. و در مثالهای دیگر مانند: **زوی**، **خوی**، **بوی**، **لوی** ... پیش از یا حرف **و** آمده است.

فورمول یاد گرفتن یاهای پشتو و تشریح آن

یَ- یِ- ، یِ- یُ- ، یِ- یُو-

پیش از این ی در کلمه حرکت زیر
پیش از این یی در کلمه حرکت زیر
پیش از این یی در کلمه حرکت زیر کش
پیش از این یی در کلمه حرکت نیمه زیر
پیش از این یی در کلمه حرکت شد
پیش از این یی در کلمه حرف ا-و

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library